

För dig som är god man eller förvaltare

Välkommen till ditt uppdrag som god man eller förvaltare!

Syftet med denna information är att ge en vägledning och ett stöd i det kommande uppdraget.

Allmänt om god man och förvaltare

Godmanskap och förvaltarskap anordnas med stöd av föräldrabalkens (FB) bestämmelser. God man/förvaltare behövs för personer som inte själva kan bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. Det gäller personer som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållanden behöver hjälp med ekonomisk förvaltning, rättshandlingar och/eller personlig omvårdnad etcetera. Personen som har god man eller förvaltare kallas i fortsättningen för huvudman.

Det finns en avgörande skillnad mellan god manskap och förvaltarskap. Gode mannen är endast ett biträde åt huvudmannen som har kvar sin rättshandlingsförmåga. Det betyder att gode mannen måste inhämta huvudmannens samtycke till alla större rättshandlingar utom de som berör den dagliga hushållningen. Om huvudmannen enligt läkarintyg, förstår innebörden av god man ska huvudmannen godkänna dig som god man för honom eller henne. Huvudmannens önskemål ska alltid beaktas.

I de fall huvudmannen inte förstår innebörden av god man ska anhöriga godkänna att du förordnas som god man. Saknar huvudmannen förmåga att kunna ge sitt samtycke är gode mannen behörig

att själv företa rättshandlingar inom ramen för sitt förordnande och för huvudmannens bästa.

En förvaltare har, inom ramen för sitt förordnande ensam behörighet att företa rättshandlingar för huvudmannens räkning, utan inhämtande av dennes samtycke. Vid förvaltarskap behövs inte huvudmannens samtycke till att förvaltare förordnas. Som förvaltare bör du, trots att huvudmannens rättshandlingsförmåga i princip gått förlorad, inhämta huvudmannens inställning i frågor som rör vård och boende. Huvudmannen har kvar sin rättshandlingsförmåga vad gäller äktenskap, skilsmässa, testamente och rösta.

Beslut om anordnande av samt upphävande av godmanskap och förvaltarskap fattas av tingsrätten. Vid byte av god man och förvaltare fattas beslut av överförmyndaren. Observera att även interimistiska beslut har samma rättsverkan som slutliga beslut.

Dina första uppgifter

Så fort du erhållit beslut (protokoll från tingsrätten eller beslut från överförmyndaren) om att du förordnats som god man eller förvaltare ska du:

- *Meddela alla berörda myndigheter- försäkringskassa, post, skattemyndighet etc. – din adress. Ta snarast kontakt med din företrädare, om sådan funnits, med huvudmannen, dennes anhöriga, personal vid vårdinrättning, kurator etc. För att få nödvändig information. Uppvisa vid behov protokollet från tingsrätten eller beslutet från överförmyndaren, detta fungerar som en fullmakt.*
- *Försök få grepp om huvudmannens ekonomi. Kontakta berörda banker för att ordna upp rutiner för ekonomin. Se till att du gör ett*

förbehåll hos banken för att medel för uppehälle finns på ett fritt konto, där medlen får tas ut utan överförmyndarens tillstånd. På detta konto bör inestå maximalt 15000 kronor efter att pension, lön eller annan inkomst har flutit in och räkningar och andra månadsutgifter har betalats. Dessa medel är inte spärrade för huvudman med god man. Alla övriga tillgångar ska enligt gällande bestämmelser vara överförmyndarspärrade för dig som god man eller förvaltare. Bevis från bank på överförmyndarspärrar ska insändas till överförmyndaren i samband med att du inger förteckning.

- *Kontrollera att huvudmannen har gällande hemförsäkring och andra relevanta försäkringar.*
- *Inom två månader efter förordandet upprätta en förteckning av huvudmannens samtliga tillgångar och skulder. Du fyller i en förteckningsblankett och återsänder till överförmyndaren. Vid byte av god man eller förvaltare behöver den tillträdande inte inlämna förteckning.*

Förteckning

Förteckningen bildar utgångspunkt för den senare redovisningen och ska avse det datum du förordnades som god man/förvaltare (se protokoll från tingsrätten eller beslutet från överförmyndarnämnden). Du ska redovisa värdet av samtliga tillgångar och styrka uppgifterna med saldobesked, värdebesked, avseende aktier, obligationer, fonder etc. från bank. Eventuella kontanter ska snarast insättas på bank och bevis på insättningen ska bifogas förteckningen. Bevis från bank

på vilka konton som är försedda med överförmyndarspärr ska bifogas.

Äger huvudmannen helt eller delvis fastighet ska du styrka detta med lagfartsbevis. Fastighet redovisas med taxeringsvärde. Innehav av bostadsrättslägenhet ska styrkas med intyg från bostadsrättsföreningen. Lösöre behöver inte anges såvida det inte är fråga om dyrbar konst, antikviteter eller dylikt. Skulder anges med belopp till varje fordringsägare för sig. Information om eventuellt tillkommande skulder anges i årsräkningen.

Eventuellt har huvudmannen ett bankfack. För att få tillgång till detta ska du ha huvudmannens samtycke. Om samtycke inte kan lämnas måste läkare intyga att huvudmannen inte förstår vad saken gäller. När du går in i bankfacket ska du ha sällskap av en anställd i banken som får närvara vid upprättande av förteckning av innehållet i bankfacket. Om du hittar pengar i bankfacket ska de sättas in på banken. Hittas värdehandlingar som bör säljas ska detta ske med hjälp av banken. I bankfacket finns kanske gravbrev, bostadsrättsbevis, bilregistreringspapper etc. mo huvudmannens förvarar sitt testamente i bankfacket kan testamentet ibland ge en vägledning vid ev fastighetsförsäljning eller lägenhetsavveckling. Om huvudmannen förseglat testamentet och föreskrivit att det får öppnas först vid huvudmannens död, har du ingen rätt att bryta förseglingen.

Om du efterträder en god man/förvaltare behöver du inte upprätta en förteckning. Du tar istället vid där den förre gode mannen/förvaltaren slutade. Dennes utgående balans blir din ingående balans som ny god man.

Förteckningen ska avges på heder och samvete. Du bör behålla en kopia av förteckningen så att du har ingångsvärdena när du ska göra årsräkning.

Övriga uppgifter/skyldigheter som god man/förvaltare

Dina uppgifter som god man eller förvaltare framgår av det protokoll du erhållit från tingsrätten eller det beslut du fått från överförmyndarnämnden. Som regel ska du:

- Bevaka huvudmannens rätt
- Förvalta huvudmannens egendom
- Sörja för huvudmannens person

Du kan vara förordnad för alla tre delar, eller bara en eller två delar. Kontrollera detta noga. Du får endast arvode för den del som du är förordnad i. Arvode för att bevaka huvudmannens rätt förutsätter dock att du är förordnad för antingen förvalta huvudmannens egendom eller sörja för huvudmannens person. Arvode utgår därmed, i normalfallet, inte enbart på den grund att du bevakar huvudmannens rätt. En god man/förvaltares uppgifter är helt beroende av förhållandena i det enskilda fallet. En allmän riktlinje i arbetet är att du som god man/förvaltare omsorgsfullt ska fullgöra dina skyldigheter och alltid handla på det sätt som bäst gagnar huvudmannen. Nedan ges exempel på aktiviteter inom ovan angivna uppdragsområden.

Bevaka rätt

Att bevaka huvudmannens rätt kan till exempel innebära att:

- *Ansöka om kontaktperson eller annat stöd.*
- *Ansöka om olika insatser som huvudmannen kan tänkas ha behov av till exempel insatser enligt LSS,*

socialtjänsten, byte av bostad, ansöka om gruppboende.

- *Överklaga beslut.*
- *Ansöka om bostadstillägg/bidrag, fondmedel.*
- *Ansöka om skuldsanering.*
- *Bevaka rätt i dödsbo där huvudmannen har intresse.*
- *Kontakta fordringsägare i syfte att göra upp amorteringsplan för skuldsanering eller med stöd av avtalslagen häva avtal.*
- *I övrigt företräda huvudmannen gentemot andra.*
- *Vid behov ombesörja överlåtelse av fastighet eller bostadsrätt.*

Förvalta egendom

Uppgiften innebär förvaltning av all egendom tillhörande huvudmannen, om inte viss egendom är undantagen enligt beslut från tingsrätten.

Förvalta egendom betyder att:

- *Sköta huvudmannens ekonomi.*
- *Ta hand om pension och bostadstillägg/bidrag. Observera att huvudmannens egen lön och habiliteringsersättning från dagcenter inte ingår i den tillgångar som ska förvaltas av gode mannen/förvaltaren om inte huvudmannen själv vill detta.*
- *Betala räkningar. Betalas huvudmannens räkningar över post/bankgiro måste detta göras i huvudmannens namn. Gode mannen/förvaltaren får självfallet inte använda sina egna giron vid betalning av huvudmannen utgifter.*
- *Lämna fickpengar(mot kvittens) antingen till huvudmannen själv eller till exempelvis vårdpersonal.*

- *Förvalta kapital, värdehandlingar, fastigheter etc.*
- *Om huvudmannen har låg inkomst och pengarna inte räcker, men har medel insatta på spärrat konto, måste gode mannen/förvaltaren efter tillstånd från överförmyndarnämnden flytta över pengar till kontot för löpande utgifter för att få ekonomin att gå ihop. Finns inga medel på banken kan gode mannen/förvaltare ta kontakt med socialförvaltningen för att få prövat om huvudmannen är berättigad till försörjningsstöd. En omprövning av eventuella vårdkostnader hos vård- och omsorgsnämnden kan också begäras.*
- *Gode mannen/förvaltaren kan också ansöka om bidrag från hjälporganisationer eller fonder.*

Grundläggande för förvaltningen är enligt föräldrabalken kap 12 § 4 att huvudmannens medel ska:

- *I skälig omfattning användas för uppehälle, utbildning och nytta i övrigt.*
- *Placeras så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd.*
- *Ge skälig avkastning.*

I valet mellan tillräcklig trygghet och skälig avkastning går tillräcklig trygghet alltid före. Kontakta överförmyndarnämnden för mer information vid eventuell omplacering. Som god man/förvaltare är du, vad gäller den ekonomiska förvaltningen redovisningsskyldig till överförmyndarnämnden. Denna skyldighet omfattar dels avlämnandet av förteckning, dels upprättande av årsräkning varje år samt sluträkning sedan uppdraget upphört

Sörja för person

Uppgiften att sörja för person är viktig. Uppgiftens omfattning och innehåll kan inte generellt fastställas utan avgörs i det enskilda fallet. I uppgiften att sörja för person kan bland annat följande ingå:

- *Hålla sig väl informerad om huvudmannens personliga förhållanden och underrätta sig om eventuellt behov av stöd, hjälp och omvårdnad. Vid behov utnyttja de möjligheter om erbjuds i lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS).*
- *Ta nödvändiga kontakter med sjukvård, socialtjänst, omsorgsverksamhet, försäkringskassa etc.*
- *Samarbeta med kontaktperson om sådan finns.*
- *Uppmärksamma huvudmannens behov av sociala kontakter, fritidsverksamhet eller annan rekreation. Det ingår dock inte i uppdraget att följa med huvudmannen vid sådana kontakter.*
- *Ha regelbundna kontakter med huvudmannen dels per telefon och dels vid besök. I normalfallet 1-2 gånger per månad.*
- *Se till att huvudmannen har ett bra boende, god omvårdnad och hög livskvalité.*
- *Ordna så att någon följer med huvudmannen till sjuk- och tandvård.*
- *Avveckla bostad.*
- *Ordna med flyttfirma när huvudmannen flyttar.*
- *Undersöka om huvudmannen är i behov av övriga förmåner som exempelvis färdtjänst, högkostnadskort, frikort, hemtjänst eller handikappersättning.*

I uppdraget "Sörja för person" ingår inte att handla mat till huvudmannen, tvätta och stryka huvudmannens tvätt, följa med på utflykter och dylikt anordnade av t ex vårdboende, följa med huvudmannen till läkare, fysiskt hjälpa huvudmannen flytta eller närvara vid huvudmannens sociala kontakter etc.

Årsräkning

Som god man/förvaltare är du, vad gäller den ekonomiska förvaltningen, redovisningsskyldig till överförmyndarnämnden. I redovisningsskyldigheten ingår att du årligen ska inkomma med en årsräkning där årets inkomster och utgifter ska sammanställas. För att underlätta arbetet med årsräkningen rekommenderas du att löpande under ditt uppdrag, föra kassabok eller bokföra via ett datorprogram. Till årsräkningen ska uppgifter om tillgångar och skulder vid året slut tillföras samt verifikationer på samtliga inkomster och utgifter, kontoutdrag från transaktionskonto och årsbesked från bank på innestående kapital på samtliga banktillgodohavanden. Blanketter och instruktion för ifyllande av årsredovisning och redogörelse för uppdraget samt eventuellt arvodesyrkande finns tillgängligt hos överförmyndarnämnden samt på www.taby.se

Du är skyldig att inkomma med årsräkningen för föregående år senast den 1 mars varje år. Först efter att årsräkningen granskats betalas arvode ut.

Årsräkningen ska utfärdas enligt kontantprincipen, det vill säga att redovisning ska ske endast av faktiska inkomster och utgifter under året.

Årsräkningen ska ifyllas med bläckpenna, på skrivmaskin eller skrivas ut från

datorprogram och avges på heder och samvete.

I de fall gode män/förvaltare väljer att låta någon annan göra årsräkningen får dessa själva bekosta detta. Huvudmannens ekonomi får inte belastas.

Sluträkning

Då uppdraget som god man/förvaltare upphör ska gode mannen/förvaltaren inom en månad lämna sluträkning, sluträkningen avser tiden från årets början, eller om förordnandet skett under året, från detta datum till dess uppdraget upphörde. I övrigt gäller samma regler som vid årsräkning.

Bankkonton är överförmyndarspärade

Huvudregeln är att huvudmannens pengar är överförmyndarspärade för dig som god man/förvaltare. Detta ska framgå av bankens årsbesked. Enligt föräldrabalken kap 14 § 8 får pengar som satts in hos bank tas ut endast med överförmyndarnämndens samtycke. Undantag från huvudregeln är följande:

- *Uttag av årsränta får ske utan samtycke.*
- *Överförmyndarnämndens samtycke krävs inte för pengar som behöver hållas tillgängliga för huvudmannens uppehälle eller vården av hans eller hennes egendom. Dessa medel ska sättas in på ett så kallat fritt konto där pension eller lön automatiskt sätts in. Kontot ska inte, efter det att inkomst influtit och räkningar betalats överstiga 15 000 kr.*

När krävs tillstånd av överförmyndarnämnden?

Enligt gällande lagstiftning är du som god man/förvaltare skyldig att inhämta överförmyndarnämndens samtycke till följande åtgärder:

- *Uttag av spärrade bankmedel*
- *Förvärv av aktier*
- *Placering i försäkringar*
- *Förvärv, försäljning och inteckning av fast egendom eller tomträtt (för utförligare beskrivning, se avsnitt ”försäljning av huvudmannens fastighet, bostadsrätt eller tomträtt” samt ”köp av fastighet, bostadsrätt eller tomträtt”).*
- *Utlåning av huvudmannens egendom.*
- *Uthyrning av huvudmannens fasta egendom/bostadsrätt.*
- *Upptagande av lån för huvudmannens räkning.*
- *Bodelning i anledning av äktenskapsskillnad.*
- *Arvskifte*
- *Understöd från huvudmannen till anhöriga.*

Ovan anser de vanligaste förekommande åtgärder som kräver tillstånd från överförmyndarnämnden. Är du osäker på om nämndens tillstånd behövs för en åtgärd du ska företa för din huvudmans räkning, kontakta överförmyndarnämnden.

I viktiga frågor ska du som god man/förvaltare inhämta huvudmannens samtycke, om detta kan ske.

Om en huvudman, som har god man, vill ge bort egendom eller avstå från arv eller testamente krävs alltid ett uttryckligt samtycke. Huvudmannen måste förstå innebörden av gåvan och uttrycka sin vilja samt själv ombesörja gåvan/avståendet.

Varken överförmyndarnämnden eller god man får ge sitt samtycke till sådant förfarande. Den gode mannen får heller inte medverka till sådan gåva eller avstående. Huvudman som har förvaltare kan inte bortskänka sin egendom eller avstå från arv.

Det får under alla omständigheter anses klart olämpligt att den gode mannen/förvaltaren mottar gåvor av sin huvudman. Det är även klart olämpligt att gode mannen/förvaltaren skrivs in som förmånstagare i försäkringar eller testamente. Skulle så ske ska gode mannen/förvaltaren omgående informera överförmyndarnämnden och begära sitt entledigande från uppdraget.

Innan beslut fattas om förvaltningsåtgärd av större vikt ska överförmyndarnämnden bereda huvudmannen och/eller dennes närstående att yttra sig, om det kan ske utan avsevärd tidsförlust.

Omplaceringar utan samtycke

Grundprincipen ska vara att placera huvudmannens tillgångar på ett sätt som ger tillräcklig trygghet och skälig avkastning. I valet mellan trygghet och skälig avkastning ska alltid trygghet gå före. Tillgångarna kan utan överförmyndarnämndens samtycke placeras i:

- *Skuldförbindelser som har utfärdats eller garanterats av stat eller kommun.*
- *Skuldförbindelser som har utfärdats av en bank eller av ett kreditmarknadsföretag enligt lagen om bank – och finansieringsrörelse eller ett utländskt bankföretag eller av ett annat utländskt kreditinstitut som är underkastat en offentlig*

reglering som väsentligen stämmer överens med den som gäller för banker eller andrakreditinstitut här i landet, med undantag för förlagsbevis eller andra skuldförbindelser som medför rätt till betalning först efter utfärdarens övriga fordringsägare.

- *Andelar i värdepappersfond som avses i lagen om värdepappersfonder eller i ett utländskt fondföretag som är underkastat en offentlig reglering som väsentligen stämmer överens med den som gäller för värdepappersfonder här i landet.*
- *Lån mot säkerhet av panträtt i fast egendom inom 60 % av senaste taxeringsvärdet.*

Avveckling av huvudmannens bostad

Ibland händer det att huvudmannen måste byta bostad till exempelvis ett vårdboende. Innan en bostad avvecklas bör gode mannen/förvaltare förvissa sig om att huvudmannen inte kommer att kunna återvända till sin bostad.

Vad beträffar lösöre i bostaden gäller rent allmänt att lösöre som inte är till nytta för huvudmannen ska avyttras. Föremål som har särskilt värde för huvudmannen ska dock behållas. Finns testamente som du tagit del av bör du kontrollera att inget lösöre ska utgå som legat till någon person. I sådant fall bör lösöret inte avyttras. Endast i de fall när huvudmannen är i behov av att lösgöra medel för sin försörjning får lösöret avyttras. Detsamma gäller för fastighetsinnehav. Värdeföremål, smycken och personliga handlingar bör placeras i bankfack. Möbler, porslin och prydnadsföremål m m kan lämnas till förvaring eller säljas.

Det kan vara lämpligt att lösöre deponeras hos huvudmannens arvingar. Den som tar emot lösöret åtar sig för huvudmannens räkning förvara godset. Mottagaren ska skriftligen förklara sig villig att förvara lösöret samt återlämna det mottagna lösöret om huvudmannen skulle begära det eller till dödsboet om huvudmannen avlider.

Gode mannen/förvaltare ska ombesörja att fastigheten eller lägenheten samt därtill hörande utrymme blir slutstädat. Det innebär dock inte att gode mannen/förvaltaren själv ska utföra arbetet.

Glöm inte säga upp hyreskontrakt liksom abonnemang på bland annat el, vatten, eventuell telefon etc. du ska också göra en flyttanmälan så huvudmannen blir skriven i rätt kommun.

Åtgärder om anhörig till huvudman avlider

Om en huvudman har del i ett dödsbo ska den gode mannen/förvaltaren vårda dennes rätt i boet. I princip är regeln den att det som gäller för förvaltning av huvudmannens egendom också gäller vid dödsboförvaltning.

Om gode mannen/förvaltare och huvudmannen är delägare i samma dödsbo behöver en särskild god man förordnas för huvudmannen med uppdrag att bevaka dennes rätt i dödsboet. Begäran om en sådan god man ska göras hos överförmyndarnämnden. Förslag på lämplig god man som är villig att åta sig uppdraget kan lämnas.

Observera att gode mannen/förvaltare inte får godkänna ett eventuellt testamente för sin huvudmans räkning eftersom

huvudmannen då förlorar sin rätt att klandra testamentet. Det skulle kunna medföra att den gode mannen/förvaltaren blir skadeståndsskyldig. Gode mannen/förvaltaren får endast delges testamentet.

Vissa åtgärder under boutredningen kan kräva överförmyndarnämndens tillstånd t e x om boets fastighet/bostadsrätt ska säljas. Den gode mannen/förvaltaren ska då ansöka om sådant tillstånd, se vidare under försäljning av huvudmannens fastighet/bostadsrätt/tomträtt. En boutredning ska alltid avslutas genom bodelning och arvskifte eller genom avtal om sammanlevnad i oskiftat bo. I båda fallen krävs godkännande av överförmyndarnämnden.

Bodelning och arvskifte ska förrättas så snart som möjligt.

Skiftas inte ett dödsbo inom sex månader från det att bouppteckning förrättades och har avtal om sammanlevnad om oskiftat dödsbo inte heller ingåtts ska den gode mannen/förvaltaren inom denna tid lämna redogörelse till överförmyndarnämnden om anledning till att dödsboet inte har skiftats.

När den gode mannen/förvaltaren tar del av skiftet för den enskildes räkning ska även överförmyndarnämndens samtycke till fördelningen inhämtas.

Följande handlingar ska insändas till överförmyndarnämnden

- *Kopia av den inregistrerade bouppteckningen jämte eventuellt testamente om detta inte ingivits tidigare.*
- *Ansökan om godkännande av arvskifte.*

- *Skiftes- och bodelningshandling i original och bestyrkt kopia. Skiftet måste vara undertecknat av gode mannen/förvaltaren för huvudmannens räkning och samtliga övriga dödsbodelägare. Innan det inges till nämnden.*
- *Redovisningsräkning samt kontoutdrag för dödsboets förvaltning för tiden från och med dödsdagen fram till skiftesdagen. Detta med anledning av att överförmyndarnämnden ska kunna följa den ekonomiska förvaltningen.*

När huvudmannen erhållit sitt arv ska bevis på detta insändas till överförmyndarnämnden. Utbetalning ska ske till ett överförmyndarspärtrat konto och lösöre ska överlämnas till huvudmannen.

Åtgärder vid huvudmannens död

Vid huvudmannens död har du som god man/förvaltare att iaktta följande:

- *Meddela anhöriga om dödsfallet samt att ditt uppdrag som god man/förvaltare upphört.*
- *Meddela överförmyndarnämnden att huvudmannen avlidit och vem som kommer att företräda dödsboet.*
- *Inlämna sluträkning till överförmyndarnämnden inom en månad från dödsdagen. Sluträkningen ska avse perioden från den 1 januari, eller från den det datum du blev förordnad till god man/förvaltare, fram till dödsdagen.*

- *Snarast efter uppdragets upphörande till dödsboet överlämna de tillgångar du förvaltat.*
- *Enligt gällande lagstiftning hålla räkenskaper och verifierationer som finns bevarade hos dig tillgängliga för dödsbodelägarnas granskning.*
- *Överlämna de räkenskaper och verifierationer som du har till dödsboet när den gode mannen/förvaltaren är fri från ansvar, vilket i normalfallet är tre år efter dödsboets mottaganden av de redovisningshandlingar som översänts av överförmyndarnämnden.*

Uppdraget upphör per dödsdagen. Någon skyldighet att ordna med begravning, göra bouppteckning etc. ingår inte i ditt uppdrag. Eventuella arbetsinsatser efter dödsdagen, utför du, om du vill, på uppdrag av dödsboet efter särskild överenskommelse om detta. Arvode för sådana insatser utgår inte från överförmyndarnämnden.

Dödsboet kan göra anspråk på ersättning för det fall du anses ha uppsåtligt eller av grov vårdslöshet åsamkat huvudmannen skada. Då ska tala väckas vid tingsrätten inom tre år från mottagandet av tidigare nämnda redovisningshandlingar. I annat fall inträder preskription, såvida du inte gjort dig skyldig till brottsligt förfarande. I sådana fall gäller preskriptionstiden för det brott det är fråga om.

Saknas det anhöriga till den avlidna inträder allmänna arvsfonden som dödsbodelägare. Därför ska du anmäla dödsfallet till överförmyndarnämnden och allmänna arvsfonden.

Allmänna arvsfonden förvaltas av Kammarkollegiet, Box 2218, 103 15 Stockholm, telefon 08-700 08 00.

Redovisningshandlingar som ingivits till överförmyndarnämnden där allmänna arvsfonden är dödsbodelägare expedieras dit när sluträkningen granskats.

Om god man/förvaltare avlider

Du bör också känna till att om du som god man/förvaltare avlider så är det ditt dödsbo som är redovisningsskyldigt. Se därför till att någon anhörig vet att du är god man/förvaltare och var du förvarar räkenskaperna för godmanskapet/förvaltarskapet. Se till att redovisningen är gjord löpande för varje månad i god ordning. Det är viktigt att överförmyndarnämnden omgående får meddelande om att en god man/förvaltare avlidit så att huvudmannen kan få fortsatt hjälp.

Försäljning av huvudmannens fastighet, bostadsrätt eller tomträtt

Eventuellt bor huvudmannen i egen fastighet eller bostadsrätt. Om huvudmannen får plats på vårdboende och inte kan bo kvar i sin bostad kan den behöva säljas. Försäljning av huvudmannens bostad ska godkännas av överförmyndarnämnden och följande handlingar ska inges till nämnden innan beslut fattas:

- *Ansökan om försäljning. Den ska vara undertecknad av gode mannen/förvaltaren och i ansökan ska skälen anges till försäljning.*
- *Huvudmannens godkännanden till försäljning samt godkännande av köpeskillingen. Kan huvudmannen*

inte ge sitt samtycke ska närmast anhöriga godkänna försäljningen istället.

- *Uppgift om var huvudmannen har sitt nya boende.*
- *Samtliga köpekontrakt i original. Köpekontrakt ska vara undertecknade av både köpare och säljare samt av gode mannen/förvaltaren. Observera att kontraktet ska innehålla en klausul om att försäljningen endast är giltig under förutsättning att överförmyndarnämnden godkänner detta.*
- *Senaste taxeringsbevis för fastighet eller intyg från bostadsrättsförening.*
- *Värderingsutlåtande som är utfärdat av värderingsinstitutet eller annan sakkunnig och opartisk person t e x värderingsman som anlitas av bank eller auktoriserad fastighetsmäklare, dock inte samma mäklare som uppdragits att sälja objektet. Värderingsutlåtandet ska ge fullständig beskrivning av fastigheten (areal, råmark eller färdig tomtmark, byggnader - deras utförande och användning, avkastning, fastighetens belägenhet i förhållande till affärer m m.*
- *Budgivningslista.*
- *Om säljaren är ett dödsbo måste bouppteckning lämnas med där det framgår vilka personer som är dödsbodelägare.*
- *Om huvudmannen och god man/förvaltare har gemensamma intressen i fastighet/bostadsrätten behöver en särskild god man förordnas för huvudmannen med*

uppdrag att bevaka dennes rätt i samband med försäljningen.

När försäljningen är klar ska en redogörelse över försäljningen lämnas in till nämnden med bevis från bank på att de medel som erhållit är insatta på ett överförmyndarspärtrat konto med avräkning utvisande eventuella lösen av lån samt mäklararvode.

Köp av fastighet, bostadsrätt eller tomträtt

I princip gäller samma sak som vid försäljningen av fastighet, bostadsrätt eller tomträtt. Dock kan det vara så att huvudmannen behöver ta lån i samband med köpet. I sådant fall ska ansökan om att uppta lån för huvudmannens räkning inges i samband med köpekontraktet. När köpet är klart ska bevis på att huvudmannen blivit lagfaren ägare till fastigheten, tomträtten inges eller bevis från bostadsrättsföreningen om att huvudmannen antecknats som innehavare i lägenhetsförteckningen.

Arvodesregler

Enligt föräldrabalkens bestämmelser (12 kap 16 §) har en god man/förvaltare rätt till ett skäligt arvode för uppdraget samt ersättning för utgifter som påkallade för uppdragets fullgörande. God man/förvaltare får dock bara arvode för den del som uppdraget avser, det vill säga arvode utgår inte för exempelvis "sörja för person" om god man/förvaltare inte är förordnad i det avseendet. Arvode betalas endast utom gode mannen/förvaltaren själv begär arvode, beslut om arvode och kostnadsersättning fattas av överförmyndarnämndensedan redovisningen granskats, arvode betalas ut

året efter utfört uppdrag. I de fall uppdraget har upphört betalas arvode ut i anslutning till upphörandet.

Arvode för att bevaka rätt ingår i arvode för att antingen förvalta egendom eller sörja för person (se arvodesriktlinjer).

Skatteavdrag och sociala avgifter när huvudmannen betalar arvodet själv

Enligt lagstiftning föreligger skyldighet att göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter för person som har god man/förvaltare. I praktiken innebär det att när du gör uttag för arvodet från huvudmannens konto måste skatteavdrag göras och arbetsgivaravgifter betalas samt avdragen skatt redovisas i skattedeclaration den 12:e nästkommande månaden.

Ytterligare information kan lämnas av Skatteverket, www.skv.se

Överklagande

Är du missnöjd med överförmyndarnämndens beslut kan du överklaga beslutet hos tingsrätten inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet.

Sekretess

Som god man/förvaltare har du tillgång till en mängd uppgifter avseende ekonomiska och/eller personliga förhållanden om din huvudman och dennes närstående. Sådana uppgifter ska inte lämnas vidare till obehöriga. Som obehörig anses i det här sammanhanget även din egen familj med flera.

Uppdrag som god man/förvaltare faller utanför sekretesslagens tillämpning. Som god man/förvaltare är du uppdragstagare hos enskild även om förordnandet lämnats av tingsrätten. Dock bör samma regler tillämpas om sekretess som gäller enligt offentlighet- och sekretesslagen. För den som arbetar eller har uppdrag inom

offentlig verksamhet är det förbjudet att röja uppgifter om ekonomisk och/eller personliga förhållanden som kan skada den enskilde.

Rätt att ta del av handlingar

Huvudmannen har rätt att ta del av handlingar som rör godmanskapet/förvaltarens och som förvaras hos överförmyndarnämnden. Samma rätt har huvudmannens närmaste anhöriga d v s make, maka, sambo, barn och föräldrar. Du som god man/förvaltare har inte rätt att ta del av dessa handlingar.

Överförmyndarnämnden och överförmyndarkansliet

I varje kommun finns en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. Täby kommun samverkar sedan 2012 med Norrtälje kommun i ett gemensamt överförmyndarkansli beläget i Täby kommun. Respektive kommun har sin egen överförmyndare/överförmyndarnämnd.

I Täby kommun finns det en överförmyndarnämnd och i Norrtälje kommun en överförmyndare.

Överförmyndarnämnd/överförmyndarens och kansliet huvuduppgifter är:

- *Tillsyn över gode män, även gode män för ensamkommande barn, förvaltare och förmyndare.*
- *Granskning av gode mäns, förvaltares och förmyndares årsredovisningar.*
- *Fastställande av arvoden till gode män, förvaltare och förmyndare samt beslut om dess a ska betalas av kommunen eller av den enskildes medel.*
- *Prövning av tillstånd för vissa förvaltningsåtgärder som gode*

män, förvaltare och förmyndare önskar göra.

- *Beslut om anordnade av godmanskap enligt föräldrabalken 11 kap 1-3 § §, det vill säga i uppdrag av kortare karaktär, exempelvis för bortavarande i dödsbo.*
- *Aktualisering av förordnande av gode män och förvaltare.*
- *Information och utbildning för gode män, förvaltare och förmyndare.*
- *Kontakter med myndigheter, domstolar och förvaltningar som är berörda av överförmyndarnämndens tillsyn i enskilda ärenden.*
- *Rekrytera, utbilda samt föreslå gode män/förvaltare till tingsrätt.*
- *Utreda ärenden samt ansöka hos tingsrätten om god man/förvaltare.*

Överförmyndarnämnd/överförmyndaren arbetar med att tillsätta gode män, förvaltare och särskilt förordnade förmyndare samt uppföljning av ärendena. Ärendena initieras antingen via den sökande själv, av anhöriga, allmänheten eller via socialförvaltningen, vård och omsorg eller genom läkarintyg.

Innan överförmyndarnämnden föreslår en tilltänkt god man, förvaltare eller förmyndare utförs kontroller för att avgöra den tilltänktes lämplighet. För detta begärs registerutdrag från Kronofogden, Rikspolisstyrelsen samt vid behov från Socialförvaltningen.

En ställföreträdare har alltid rätt att på begäran entledigas från sitt uppdrag. Om man begär sitt entledigande har man dock en skyldighet att kvarstå i uppdraget i

väntan på att beslut om ny ställföreträdare meddelats.

När god man ska förordnas enligt föräldrabalken 11 kap 1-3 § § är det överförmyndarnämnden som fattar beslut. God man för föräldrabalken 11 kap 1 § avser att förordna god man i förmyndarens ställe, 11 kap 2 § avser att förordna en god man om en rättshandling ska företas mellan barn och förälder eller huvudman och god man förordnad enligt 11 kap 4 §, 11 kap 3 avser att förordna god man för bortavarande dödsbodelägare eller dödsbodelägare som vistas på okänd ort.

Omyndiga

Överförmyndarnämnden har även tillsyn över alla föräldrar som har omyndiga barn. Tillsyn sker främst genom kontroll av den omyndiges medel när de överstiger åtta prisbasbelopp, när barnet äger fast egendom eller nyttjanderätt till fast egendom.

Förvaltarfrihetsbevis

Överförmyndarnämnden utfärdar förvaltarfrihetsbevis.

Tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen i Stockholms län är tillsynsmyndighet för överförmyndarnämnden/överförmyndaren.

Personuppgifter

Personuppgifter som lämnas till överförmyndarnämnden behandlas för administration och andra åtgärder som behövs för att handlägga ärendet. Läs mer om hur dina personuppgifter behandlas på www.taby.se